

Ambitiøs grøn kommune ser stort på janteloven

Sønderborgområdet var før mest kendt for grise og trailere, men slår sig nu op på grøn vækst. Seneste projekt er et havneanlæg, hvor energien genbruges og fiskene sorteres mere effektivt – til glæde for både miljø, klima og økonomi.

MICHAEL ROTHENBORG

Da Politiken i en juleserie for godt ti år siden sammenlignede forskellige landsdele og kommuner, skilte Sønderborgområdet sig mest ud ved at være stedet med flest grise og trailere per indbygger.

I dag er det ikke længere bare svineriser og grænseøl på traileren, der giver de lokale julelys i øjnene. Sønderborg slår sig selvbevidst op som den mest klimabevidste kommune i Danmark – med speciale inden for energieffektivitet. Altså hvordan man får mest muligt ud af energien.

Den lokale milliardvirksomhed Linak har de seneste år haft svært ved at følge med den tyske efterspørgsel på små motorer, der drejer paneler med solceller efter solen, og der er også markant fremgang i Danfoss Solar Inverters, hvor solcellers jævnstrøm laves til vekselstrøm, så det kan bruges i boliger.

Seneste stortilede satsning er en helt ny type sammenhængende energiprojekt på den gamle industrihavn i Sønderborg, der udnytter havvandets køleegenskaber til at køle fisk og bruger solvarme og spildvarme fra køleanlæg til opvarmning af boliger. Et projekt, der imponerer blandt andre videnskabsminister Charlotte Sahl-Madsen (K).

»Projektet kan fungere som vækstmotor, der bør danne præcedens for det øvrige Danmark«, siger ministeren.

Og det er ikke kun den tidligere Danfossdirektør Sahl-Madsen, der fremhæver Sønderborg for grøn vækst og arbejdspladser. Også Mandag Morgen gav i en analyse i for Sønderborg en topplacering blandt de danske klimakommuner.

Ud af hægedyndet

Det var faktisk den anden analyse fra Mandag Morgen, der i 2002 fik Sønderborg til at indse, at man ikke kunne blive ved med at være mest kendt for grise og trailere.

Analysen viste, at området var et af de aller mest udsatte for at synke ned i minusvækst og hægedynd, og blive en del af det, der siden er blevet kendt som Udkantsdanmark og Den Rådne Banan.

En række virksomheder nedsatte derfor den offentlig-private tænketank Futura-Syd, der i maj 2007 foreslog byrådet at gå helhjertet ind i det såkaldte Project Zero – som skulle gøre kommunen CO-neutral i 2029.

GENBRUG. I sportshallen Diamanten kan brugerne takket være et unikt ventilationsanlæg tage bad med vand opvarmet af deres egen kropsvarme. Det er et af mange eksempler på Sønderborg Kommunes nytænkning inden for greentech.
Arkivfoto: Finn Frandsen

Dengang red også borgerlige toppolitikere på den grønne klimabølge, og en satsning på greentech var ikke fjern for Sønderborg. Kommunen havde ikke blot de to milliardkoncerner Danfoss og Linak, men også mange små virksomheder med speciale inden for energieffektivitet.

En af dem er Esbensen Rådgivende Ingeniører, der i 1974 var med til at lave verdens første nulenergihus på Danmarks Tekniske Højskole (nu DTU), og som i for leverede ventilationssystemet til Danmarks første CO-neutrale sportshal på Als. Et system, der genbruger kropsvarmen fra sportsudøverne til det bad, de tager bagefter.

Ny energi til fiskeriet

Også det nye projekt på Sønderborg Havn forsøger at genbruge den energi, der skabes – ikke kun i fiskesorteringshaller og indfrysingsanlæg, men også i ferieboliger, kontorer, fiskehandel, restaurant, økologiske torvehaller og testfaciliteter til studerende på blandt andet Syddanske Universitet. Den energi, der ikke produceres på stedet, skal hentes fra CO-neutrale kilder – gerne kystnære havvindmøller, som Sønderborg er en ivrig fortalere for.

Det nye fiskesorteringsanlæg er ikke kun til gavn for klimaet, fordi det får køleenergi fra havvand. Det er også indrettet

på en facon, som sikrer, at fiskekvoterne for industrifisk bliver udnyttet langt bedre end i dag.

En del af bifangsten for industrifisk er nemlig sild, hvilling og torsk, der kan sælges til op mod ti gange højere pris som spise fisk – 10-15 kroner i stedet for 1,50 kro-

FAKTA GRØNNE SMÅBØRN

Sønderborgs grønne satsning genemgør hele kommunen: Selv børnehaver og undervisning i klima, miljø og bæredygtighed, mange ansatte har været på kursus i miljøpædagogik, og i sidste uge fortalte lektor Stig Broström fra Danmarks Pædagogiske Universitet 250 pædagoger, hvordan man bedst inspirerer små børn til at finde vej til en grønnere verden.

Pædagogerne kan nu på en ikke-moraliserende facon lære de små pøder at spare på vandet, slukke lyset, samle affald, genbruge materialer og tage ansvar for naturen. Kommunen samarbejder på dette område med lignende projekter i Italien, Spanien og Slovenien for at finde de bedste metoder til at inddrage børn i klimakampen.

ner. Bifangsten af spise fisk har ikke hidtil kunnet sorteres effektivt fra industrifisken i de anlæg, man har brugt, men med det nye sorteringsanlæg vil værdien af en last industrifisk blive forøget fire-seks gange.

Videnskabsministeren kalder projektet »et multifunktionelt energibyggeri«.

»Det bringer erhvervslivet meget tættere på forskning og uddannelse, og det tilgodeser både turisterhvervet og industrien«, fremhæver Charlotte Sahl-Madsen.

Sekretariatsleder Gustav Nebel fra greentechnetværket Lean Energy Cluster mener også, at der er tale om »industriell nyudvikling«.

»Det sætter igen Sønderborg på landkortet som førende by inden for intelligente energiløsninger«, siger han med den mangel på jantelov, der er blevet karakteristisk for energientusiasterne i det te hjørne af Danmark.

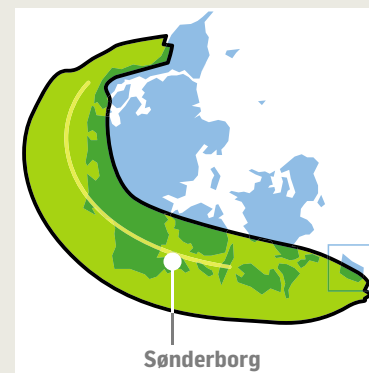
Grønne håndværkere

Der var heller ikke meget Jante over Sønderborg, da man skulle finde en arkitekt, der kunne udtænke masterplanen for et andet område på den nye havn. Det blev arkitekten bag Guggenheimmuseet i Bilbao, Frank Gehry, der tegnede de store linjer for arealet på 50.000 kvadratmeter.

De ambitiøse havneplaner har dog hel-

Projektet kan fungere som vækstmotor, der bør danne præcedens for det øvrige Danmark
Charlotte Sahl-Madsen, videnskabsminister (K)

Serie Den grønne banan

De dele af Danmark, der slås med hjerneflugt og mange borgere på overførselsindkomst, kaldes somme tider 'Den rådne banan'. Men dele af bananen rummer så mange arbejdspladser og så meget viden inden for klima- og energi-teknologi, at der reelt er tale om et grønt centrum i Udkantsdanmark.

Politiken besøger fire af de mest fremsynede kommuner og ser på, hvor meget deres grønne satsninger er modnet.

Det er den tredje artikel i serien. De to første blev bragt 4.9. og 28.8.

ler ikke kunnet undgå at blive ramt af den økonomiske krise, og der arbejdes i øjeblikket på at finde flere investorer. Samtidig prøver Sønderborg at få det multifunktionelle energibyggeri anerkendt som forsøgs- og pilotprojekt inden for fødevarerområdet, så man kan komme videre med EU-støtte.

Man regner dog stadig med at tage første spadestik senere i år. Når det sker, får Sønderborg ingen problemer med at finde håndværkere med grøn forstand. Næsten halvdelen af alle håndværksvirksomheder i Sønderborgområdet har nu mindst én blandt de ansatte, der kan vejlede om miljø- og økonomi venlige energiløsninger – mod 9 procent af håndværksvirksomhederne på landsplan – en mulighed, der også udnyttes af private.

Håndværkerne har som andre i kommunen igen fået mere at lave. Sønderborg blev ellers ret hårdt ramt i begyndelsen af finanskrisen – med især masseafskedigelse på Danfoss – men i dag er ledigheden 5,4 procent mod et landsgennemsnit på cirka 6. Det kunne man ifølge de lokale ikke have nået uden satsningen på grøn vækst.

Sønderborgregionen har nu en årlig omsætning på over 10 milliarder kroner på produkter, der kan bidrage til at løse de globale udfordringer inden for klima og energiforsyning. 80 procent eksporteres – så selv om der stadig kører Sønderborgstrailere ind fra Tyskland med grænseøl, ryger der altså i høj grad også greentechprodukter den anden vej.

michael.rothenborg@pol.dk

HVAD FORSKER DU I?

ELLEN Ø. ANDERSEN

Viden er blevet nedprioriteret på de danske universiteter

En ph.d.-afhandling konkluderer, at Danmark er ude af trit med den internationale udvikling, når det gælder målet for universiteternes uddannelser.

Hvad forsker du i?

»Jeg har undersøgt universiteternes uddannelsesudvikling og den arbejdsmarkedsorientering, der er sket på universitetsuddannelserne efter ændringen af universitetsloven i 2003. Mere specifikt har jeg fokuseret på de danske reformer i forhold til den europæiske Bologna-proces, som de danske reformer er gennemført med henvisning til. Og på, hvordan kravet om arbejdsmarkedsrelevans er blevet opfattet på uddannelserne.

Hvorfor valgte du det emne?

»Mit første job i 2006 var jeg videnskabelig assistent på et projekt, som skulle kort-

lægge, hvordan de danske universiteter havde taklet kravet om arbejdsmarkedsrelevans. Her blev jeg opmærksom på uoverensstemmelser mellem, hvad Videnskabsministeriet, uddannelserne og erhvervslivet mente var målet med universitetsuddannelserne, og hvordan skulle man forstå lovens krav om arbejdsmarkedsrelevans som det overordnede pejlemærke. Denne definitions-kamp var baggrunden for min ph.d.-ansøgning«.

Howdan har du grebet det an?

»Jeg har foretaget en omfattende interviewundersøgelse med ledelser og medarbejdere på ti uddannelser fordelt på fem universiteter. Jeg har haft fokus på humaniora, ud fra en forestilling om at de humanistiske uddannelser er udtryk for den klassiske idé om, at uddannelse ikke er rettet mod en bestemt profession, men snarere en mere almen dannelse. Derfor kunne man forvente, at konflikten mellem de forskellige opfattelser kommer særligt til udtryk på humaniora. Desuden har jeg sammenlignet de nye og tid-

ligere studieordninger og set på de danske og internationale dokumenter«.

Hvad har du fundet ud af?

»Den måske mest centrale konklusion er, at Videnskabsministeriet har lavet en meget snæver fortolkning af de overordnede mål for universitetsuddannelserne, som opstilles i Bologna-processen. Ifølge disse mål handler en universitetsuddannelse både om forberedelse til arbejdslivet, personlig udvikling, forberedelse til deltagelse i livet som demokratisk borger og om udvikling af en bred vidensbase. De danske reformkrav handler derimod udelukkende om arbejdsmarkedsrelevans som det eneste formål med universitetsuddannelserne. Ordet viden i den klassiske betydning 'indsigt' indgår ikke i reformdokumenterne fra 2003.

»Man går fra faglig indsigt, fordybelse og selvstændig specialisering til en performanceorienteret tilgang, som bygger på en forestilling om, at det, der giver en uddannelse værdi, er, at den umiddelbart kan omsættes i en jobfunktion. For ek-

UDDANNELSESFORSKER. Laura Louise Sarauw er bachelor i idéhistorie fra Aarhus Universitet. Hun har en kandidatgrad i moderne kultur fra Københavns Universitet, hvor hun også har skrevet sin ph.d. Foto: Martin Ørsted, KU

sempel fastslår den nye studieordning på dansk på KU, at formålet er, at de studerende får de og de kompetencer med henblik på beskæftigelse på de områder, hvor disse kompetencer efterspørges. Derefter nævnes fem forskellige jobområder, som så fungerer som retningsmål for alt, hvad de studerende skal lære«.

»Det står over for tankegangen i Bologna-processen, som bygger på, at professionstænkning er yt, fordi udviklingen går så hurtigt. Man skal ikke uddanne med henblik på specifikke job, for de job er der måske ikke i morgen. I stedet skal de studerende have en bred kompetence eller et overskud af viden, som de kan omsætte og anvende i mange forskellige sammenhænge. Den danske holdning ligner den måde, man tænkte uddannelse på i industrisamfundet: Man skal målrette mod konkrete jobfunktioner i stedet for at styrke den evne til refleksion og selvstændig tænkning, som kræves af moderne vidensarbejdere«.

»Og mange af de studievejledere og undervisere, jeg interviewede, siger, at de

kan spore en forandring hos de studerende, som er blevet mindre selvstændige og mere skolegjorte. Helt konkret fravælger de værket, hvis de kan nøjes med at læse en lille oversigtsartikel. Det bliver en lille elite, der diskuterer faget i sig selv. Det er ikke længere faglig fordybelse, der giver anerkendelse, men mere evnen til at leve op til prædefinerede kompetencemål. Man kan derfor sætte spørgsmålstegn ved, om de studerende nogensinde opnår en selvstændig refleksionsevne«.

Hvad kan din forskning bruges til?

»Jeg håber at kunne bidrage til at skabe debat om, hvorvidt det er det, vi ønsker. Mit projekt tilføjer reel ny indsigt, fordi konsekvenserne af reformen af universitetsuddannelserne ikke tidligere er kortlagt. Der har ikke været fokus på denne nye og langt strammere detailstyring af uddannelsesområdet, som berører hver eneste studerende i form af begrænsede muligheder og et snævert ideal for, hvad man egentlig skal med en uddannelse«.

ellen.andersen@pol.dk